

Negentiende-eeuwse vrouwenkwaal darterl gepersifleerd

Theater

'Hysteria' van Annemarie Slotboom, door Tg. Winterberg/coprod. Productiehuis Bellevue. Regie: Silvia Andringa. Bellevue Lunchtheater in Amsterdam t/m 15-3. Info: www.theaterbellevue.nl

Wie dacht dat het allemaal met Freud begon en de vibrator als seksartikel aan onze tijd is voorbehouden, kan zich dezer dagen in de lunchpauze laten bijscholen. Met de rolgordijnen dicht geven Meike van den Akker en Marijlyn Coetsier een theatrale lezing over de behandelmethodes van de Franse neuroloog/psychiater Jean Martin Charcot (1825-1893) en zijn aan hysterie lijdende vrouwelijke patiënten.

Afgeleid van het Griekse woord voor baarmoeder werd het begrip hysterie destijds immers nog uitsluitend als een vrouwelijk ziektebeeld gezien. En met name in verband gebracht met seksueel gemankeerde dames. Met zijn onderzoek naar het

onbewuste legde Charcot niettemin de basis voor Freuds ontwikkeling van de psychoanalyse.

Hoe dat allemaal toeging in de Parijse kliniek de la Salpêtrière, waar Charcot zich in een niet alleen maar wetenschappelijke omhelzing liet ketenen met zijn naar verlossing van hun ongemakken smachtende patiëntes, laat Tg. Winterberg in een reeks darterle scènes zien. Met de belangrijkste personages en behandelvoorwerpen als illustratiemateriaal. In de vorm van poppen en objecten, de specialisatie van de groep.

Zo krankjorum als de methodes uit die tijd ons mogen lijken, zo licht en luchtig is de aanpak van Tg. Winterberg. Een persiflage langs de rand van het badinerende. Waar de beeldschone voorbeeldpatiënte Augustine doet op een lijfelijke bevrediging en Charcot daar weer ernstig hummend aantekening van maakt, worden minder bevallige billen op gapperende zadels gezet of in kope-

ren badkuipen met dunne waterstralen tot bedaren gebracht.

Intussen laten de actrices/bespeelsters zich evenmin onbetuigd bij de verluchting van die tijdgeest. Na hun intimiteit bloot te hebben gegeven, kleden zij zich succesievelijk, inclusief nauw korsetje en queue de Paris, in een tot de hals dichtgeknoopt kostuum. Net als Augustine klaar om het gewone leven in te stappen.

Dat is een fraaie knipoog naar de toenmalige kleinburgerlijkheid, die een mogelijk geslaagde behandeling zo weer teniet kon doen. Tevens is het een klein manco van de voorstelling, die blijft hangen in de negentiende eeuw en verzuimt een link te leggen naar deze tijd, waar allerhande modegrillen en normen tot al evenmin onbeduidende kwalen leiden.

'Hysteria' is in première gegaan op het Festival Poppen in Beweging, deze week in Theater Bellevue. Een aangenaam voorbeeld van zich voor-

De Parijse kliniek weet wel raad met onrustige vrouwen. FOTO BEN VAN DUIN

doende ontwikkelingen, die zich niet beperken tot poppen en objecten, maar verschillende theaterdisci-

Hanny Alkema

Trouw 24/2/2009